

Turun malli lapsivaikutusten ennakko- arvioinnin käyttöönotosta lasten osalta

Lapsivaikutusten arviointi, jotta tiedetään, mistä päätetään

Lapsivaikutusten arviointi on päätösten yhteydessä tehtävää lapsiin kohdistuvien vaikutusten ennakointia ja seurantaa:

miten lapsen oikeudet toteutuvat sekä millaisia hyötyjä ja haittoja lapsiin kohdistuvilla päätöksillä on?

Vaikutusten ennakoarviointi on lakisääteistä

Monissa laeissa edellytetään vaikutusten ennakoarviointia:

- [terveydenhuoltolaki](#) (11§) velvoittaa arvioimaan ennalta päätösten vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.
- [tasa-arvolaki](#) (4§) velvoittaa arvioimaan ennalta päätösten sukupuolivaikutuksia.
- [YK:n lasten oikeuksien sopimus](#) (3 artikla) edellyttää, että lapsia koskevissa päätöksissä harkitaan ensisijaisesti lapsen etua.

Lapsivaikutusten arviointi tuo esiin palvelutarpeet

- Vuoden 2021 talousarviokäsittelyn yhteydessä valtuusto hyväksyi muutoksena talousarvioon seuraavan lausekkeen ”Varmistetaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa päätetyn lapsivaikutusten arvioinnin toteutuminen päätöksenteossa.”
- Kaupungin uudessa johtamis- ja toimintamallissa korostuvat kaupungin kaikkien palvelukokonaisuuksien, niiden alle sijoittuvien palveluiden ja ikäryhmittäisten asiakastarpeiden hallinta ja asiakastarvelähtöisyys segmenteittäin ja ilmiöittäin.
- Lapsivaikutusten ennakoarviointi tuo esiin lasten ja nuorten palvelutarpeet.

Lapsivaikutusten arviointi kaupungin strategisissa suunnitelmissa 1/2

Lapsivaikutusten arviointi on hyväksytty kaupungin strategisissa suunnitelmissa:

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (kv 19.10.2020 § 172)

”Säilytetään UNICEFIN lapsiystävällinen kunta -tunnustus:

Otetaan käyttöön lapsivaikutusten arviointi osana ennakkovaikutusten arviointia. Tehdään kaupunkitasoinen päätös ennakkovaikutusten arvioinnin systemaattisesta käyttöönotosta.”

Lapsivaikutusten arviointi kaupungin strategisissa suunnitelmissa 2/2

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (kh 13.1.2020 § 4)

”Syrjinnän ehkäisy sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittäminen, ylläpito ja seuranta kaupungin palveluissa ja toiminnassa:

Laaditaan kaupunkitasoinen ennakkovaikutusten arviointimalli ja luodaan siihen ohjeistus.”

Osallisuuden toimintamalli (KH 6.10.2020 § 421)

”Osallistamisen ja kuulemisen keinot ovat tarkoituksenmukaiset ja riittävät: Hyödynnetään ennakkovaikutusten arviointia, jossa osallisuus on erityisesti keinona.”

Miksi lapsivaikutusten arviointi?

- Haavoittuvuus, oikeudellinen asema, riippuvuus aikuisista.
- Jotta päätöksenteko on johdonmukaista.
- Jotta löydetään paras mahdollinen ratkaisu.
- Jotta voidaan välttää tai lievittää negatiivisia seurauksia.
- Jotta saadaan tietoa toimeenpanon tueksi.
- Jotta tunnistetaan, mitä seurannassa kannattaa huomioida.

Mitä lapsivaikutusten arviointi ei ole?

- Se ei ole sama asia kuin lasten kuuleminen.
- Se ei ole kaikissa tilanteissa samanlainen tai samankokoinen.
- Se ei ole irrallinen muiden vaikutusten arvioinnista (esim. vaikutukset talouteen).

Lapsivaikutusten arvioinnin kustannusvaikutukset

- Lapsivaikutusten arvioinnilla voidaan saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä tilanteissa, joissa päätöksillä on vaikutuksia, joiden korjaaminen tulevaisuudessa tulisi huomattavan kalliiksi.
- Vaikutusten arviointi lisää valmistelun laatua, vähentää pitkällä aikavälillä työn määrää ja päätöksenteon poukkoilua.

Turun lapsivaikutusten arvioinnin malli

- Turku alkaa toteuttaa lapsivaikutusten arviointia niissä asioissa, joilla tunnistetaan olevan laajoja vaikutuksia lasten ja nuorten elämään ja hyvinvointiin.
- Tällaisia asioita ovat mm. lasten ja nuorten palveluiden palveluverkkoon tai heidän arkiympäristöönsä liittyvät muutokset, joista päätetään lautakunta- tai kaupunkitasoilla.

Käyttöönotto

- Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön vaiheittain vuodesta 2021 alkaen, ja sitä toteutetaan jatkossa kaupunkitasoisesti yhdessä sovittujen kriteerien pohjalta.
- Vuonna 2021:
 - laaditaan ohjeistus sisältäen kriteeristön arvioitavaksi valittaville asioille.
 - laaditaan koulutussuunnitelma ja käynnistetään koulutukset.
 - arvioidaan 1-5 asiaa.
- Käytetään sähköistä [hyvinvointikertomus -työkalua](#).
- Jatkossa arvioitu arviointien määrä on 1-10 vuosittain.

- Arvioinneissa hyödynnetään esimerkiksi tiedonkeruussa Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmää. Lisäksi ryhmälle tuodaan tiedoksi seurantaraportit.
- Asiasta raportoidaan kaupunginhallitukselle osana Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista kaksi kertaa valtuustokaudessa.
- Arvioinneista viestitään mediatiedottein sekä verkkosivuilla [turku.fi/turkutekeehyvää](http://turku.fi/turkutekeehyvaa).
- Kokonaisvastuu lapsivaikutusten ennakoarvioinneista on konsernihallinnossa.

Miten lapsivaikutusten arviointi?

1. Tarpeen tunnistaminen: tämä asia on lasten hyvinvoinnin kannalta tärkeä.

2. Taustan ja tavoitteiden kuvailu: mihin pyritään ja miksi.

3. Tiedon keruu: mitä näkökulmia asiaan liittyy (sisältää niiden kuulemisen, joita asia koskee).

4. Analysointi ja eri ratkaisuvaihtoehtojen vertailu: mitkä ovat niiden hyvät ja huonot puolet lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

5. Yhteenveto (+ mahdollisesti suositus siitä, miten edetään).

6. Arvioinnin julkistaminen (= keskustelun mahdollistaminen)

7. Päätöksenteko: Toteutuneiden vaikutusten seuranta.

Kuntien ennakkoarviointimalleja

- [Espoon malli](#)
- [Helsingin kaupungin yleisohje](#)
- [Helsingin kaupungin sote:n arviointimalli](#)
- [Huittisten prosessikuva](#)
- [Jyväskylän linjaus ennakkoarvioinnin käyttöönotosta ja prosessista](#)